

Таїса ЛІТВИНЧУК, канд. філол. наук

ORCID ID: 0000-0003-0131-6368

e-mail: taisa.litynychuk@knu.ua

Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
Київ, Україна

ОЧИМА УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ: ТАРАС ШЕВЧЕНКО НА СТОРІНКАХ ВИДАННЯ "КРИЛАТИ"

Вступ. *Зі здобуттям незалежності у гуманітарній науці спостерігається зростання інтересу до буття українців, вимушених виїхати за кордон, їхньої діяльності, зв'язків з історичною спадщиною, культурою народу, його традиціями і літературою. Однією із ключових постатей, що поєднувала діаспору з Україною, надихала до згуртування, був Тарас Шевченко, на сторінках видання "Крилати" якому відведено одне із чільних місць.*

Методи. *Дослідження своєрідності рецепції та інтерпретації постаті митця на сторінках патріотично спрямованих "Крилатих" передбачало застосування загальнонаукових (індукції, дедукції, синтезу, аналізу) і спеціальних методів (філологічного, культурно-історичного, описового й структурно-семантичного).*

Результати. *Вивчення змістового та візуального наповнення "Крилатих" з 1963 по 1969 рік (включно) дало змогу простежити послідовне апелювання читачів, дописувачів і членів редакції видання до постаті Т. Шевченка і його творчості. При цьому увага зосереджувалася на біографічних відомостях митця та їх художній інтерпретації, що часто межувало із домислом; увиразнення позачасовості та універсальності поетичних інтенцій митця; ідеї неперервності боротьби народу за здобуття волі.*

Висновки. *Встановлено відповідність між змістовим наповненням, ілюстративним матеріалом видання та віковими особливостями читачів "Крилатих". Простежено тенденцію до формування образу Т. Шевченка як більш зримого, зрозумілого для сприйняття, як борця проти поневолення, провідника на шляху до волі держави. Завдяки апелюванню до поетичної творчості митця ("обнімітесь!", "братайтесь!", "учітеся, брати мої!") на сторінках*

журналу "Крилаті" вдавалося привернути увагу до своєчасності змісту українського національного питання, потреби єднання і спільності зусиль заради майбутнього України. Міжмистецькі зв'язки, пов'язані зі стратегіями реценції та інтерпретації постаті Т. Шевченка, його творчості (дописи про встановлення пам'ятників, коментування їхніх світлин, ілюстрації до новин, окремої філателістичної продукції тощо), засвідчували патріотичну налаштованість представників української діаспори та їхніх родин, прагнення маркувати освоєну територію, засвідчувати існування власної історії та культури. Окрім цього наповнення "Крилатих", пов'язане з постаттю митця (дописи читачів видання щодо долучення до заходів і подій, присвячених Т. Шевченкові), фіксувало їхню небайдужість до українського питання, бажання залучити й інших представників українства їхнього віку до спільної діяльності.

Ключові слова: Тарас Шевченко, українська діаспора, журнал "Крилаті", юнацтво.

Вступ

"Хто здобуде душі дітей – той здобуде майбутнє". Таким промовистим заголовком статті П. Андрієнко-Данчук розпочинається один із номерів журналу "Крилаті". Авторка публікації, а згодом – редакторка видання апелює до тези К. Ушинського і наголошує на особливій значущості і відповідальності виховання юного покоління українців на еміграції, – формуванні патріотизму та жертвовної любові до Батьківщини, плеканні батьківських традицій та мови. Усе це, на її переконання, дозволяє "заповнити серце дитини добром, – найвищим добром, яким є Бог і Батьківщина-Україна" (Андрієнко-Данчук, 1968, № 3, с. 3).

Місію згуртування юних українців з різних країн і континентів в діаспорі взяли на себе громадські організації, зокрема, з ініціативи закордонних частин ОУН, "Спілка Української Молоді" (далі – СУМ). Виховній праці СУМу, утвердженню національних переконань і питань українознавства, плеканню української культури і християнської релігії допомагали періодичні видання, насамперед журнал "Крилаті". Однією із центральних постатей видання, завдяки якій вдавалося консолідувати зусилля задля згуртування дітей

української діаспори, став Тарас Шевченко, адже його поезії за кордоном грала націотворчу роль (Лупак, 2019, с. 8).

Метою нашого дослідження є вивчення своєрідності рецепції постаті Т. Шевченка та інтерпретації його творчості на шпальтах видання "Крилаті". Зосереджування уваги на такому аспекті пов'язане із потребою вивчення здобутого досвіду вихідців з України та їхніх родин упродовж 1960–70-х рр. щодо пропагування української культури за кордоном, збереження ідеї української ідентичності, які з лютого 2022 року і появою нової хвилі міграції українців до європейських країн й американського континенту резонують усім без винятку поколінням. Водночас не втрачає актуальності й потреба уважного перепрочитання публікацій, присвячених рецепції й інтерпретації постаті Т. Шевченка, його творчості за кордоном як на сторінках періодичних видань, так і в наукових джерелах, оскільки, як слушно зауважує Р. Зорівчак, "матеріали американської шевченкіани мають неоднакову інформаційну, наукову, історико-літературну й художню вартість і заслуговують на виважену критичну оцінку, а не просто на захоплені або нищівно-критичні відгуки" (Зорівчак, 2001, с. 9). Визначена нами мета якнайповніше реалізуватиметься у поставлених завданнях, розв'язання яких дозволить отримати відповіді на такі питання: чому вихідці з України задля збереження української ідентичності на сторінках журналу "Крилаті" апелюють до постаті Тараса Шевченка; які концептуальні стратегії художньої рецепції та інтерпретації постаті Т. Шевченка серед діаспори були знаковими для збереження ідеї української ідентичності; які міжкультурні і міжмистецькі зв'язки щодо інтерпретації образу митця і його творчості стали знаковими для українського юнацтва за кордоном.

Огляд літератури. Дослідження творчості митця в Україні і поза її межами має досить довгу традицію. З-поміж знакових для нашого дослідження можемо вважати праці В. Барки, В. Барки, І. Дзюби, Д. Донцова, П. Іванишина, М. Лупак. У контексті вивчення окресленого питання увагу привертають напрацювання Л. Біловус, Р. Зорівчак, М. Лупак, С. Підгопригори, М. Тимошика.

Методи

Окрім загальнонаукових методів (індукції, дедукції, синтезу, аналізу тощо) у роботі також застосовано філологічний (опис і коментування явищ, їх узагальнення й концептуалізація), культурно-історичний (врахування своєрідності конкретного історичного періоду, упродовж якого побачили світ номери видання "Крилаті"), описовий і структурно-семантичний методи.

Результати

Хронологічні межі номерів видання, які було взято до уваги, обмежуються проміжком з 1963 р. по 1979 р. (включно). Основна увага зосереджувалася на номерах, значна частина наповнення яких традиційно була присвячена уродинам Т. Шевченка, – кожен третій номер упродовж окресленого періоду. Передумови саме такого часового охоплення дають змогу простежити особливості формування україноцентричної традиції і своєрідність її репрезентації упродовж достатньо тривалого як для періодичного видання часу (близько 15 років). Видання "Крилаті" (англ. *The Winged Ones*) – ілюстрований журнал-щомісячник (головний редактор – О. Коваль) для українського юнацтва, який видавала Центральна управа Спілки Української молоді у Нью-Йорку (США). Наприкінці 1990-х рр. видання переїжджає до України. Головними редакторами у свій час були Л. Полтава, В. Леник, О. Коваль.

Місія видання полягала у забезпеченні дітей вихідців з України якісною україномовною літературою на історичну й національно спрямовану тематику; матеріалом задля формування їхньої мотивації "до пізнання і засвоєння нових знань [...] до сміливого рейду, до широких починів" (Лаковський, 1963, зворот обкладинки) заради можливості виправдати очікування Батьківщини, бути "...дороговказом до досягнення тих ідеалів, які прищеплює СУМ" – любові до Бога та слова (Лаковський, 1963, зворот обкладинки).

Відтак тематика журналу вирізнялася висвітленням заходів, діяльності осередків СУМу, популяризацією релігійних традицій, національної і культурної спадщини (н-д, презентація молоді старовинних різдвяних традицій українського народу – "Спільна

просфора філядельфійського Осередку ім. УПА" (М.І., 1976, № 3, с. 3); дописами про визнання дружинника-культурника, писанкаря П. Луніва в Англії (Б/А, Крилаті, 1974, с. 12–13), здобутки співачки О. Совяк у Німеччині (Б/А, Крилаті, 1976, № 3, с. 10)) тощо; публікацією творів письменників українського походження ("Живи, Україно" О. Олеся (Олесь, 1963, 33, с. 13); "Творець витонченої поезії" (Б/А, Крилаті, 1972, 33, с. 7)) тощо; зверненням до історичного минулого, зокрема боротьби за українську державність ("Анна Ярославна – королева Франції" (Б/А, Крилаті, 1963, № 3, с. 11), "Безсмертні Крути" (Б/А, Крилаті, 1963, № 1, с. 6–7); "Спростовуймо неправду" (Б/А, Крилаті, 1977, 33, с. 15) та постаті Романа Шухевича, діяльності якого і боротьбі за волю України присвячено значну увагу, особливо у кожному третьому номері видання.

Чільне місце у виданні "Крилаті" відведено Тарасові Шевченкові. Фактично у кожному номері упродовж 15 років простежується апелювання до постаті митця, його творчості чи рецепції іншими представниками мистецького і літературного середовища. Кожен третій (березневий) номер "Крилатих" приурочений до уродин митця. Від заснування і до 1968 року – з обов'язковим розміщенням на обкладинці портрета/автопортрета Т. Шевченка, пам'ятника на його пошанування або ж відбитком репродукції малярських творів. Надалі – спорадично: зі світлиною портрета Т. Шевченка (обкладинка третього номеру журналу за 1975 рік; мал. С. Макаренко) та із відбитком його картини олією "Селянська сім'я" (обкладинка третього номера "Крилатих" за 1979 рік).

Особливе пошанування постаті Т. Шевченка на сторінках "Крилатих" корелювало із патріотичною спрямованістю видання, зокрема щодо протиставлення підходу "до подання матеріалів «совєтсько-московському»" (Підопригора, 2023, с. 79). З-поміж концептуальних стратегій його репрезентації домінантними є такі: зосередження уваги на біографії митця як передумові його наближення до читачів, максимальному усуненні часової дистанції, а отже – позачасовості інтенцій його творчості; акцентування уваги на винятковості постаті Т. Шевченка посередництвом творчості у боротьбі за волю

народу і справедливість, а відтак її універсальності; збереження тягlosti між історичним минулим і сучасними для авторів та читачів "Крилатих" подій (розміщення в одному дописі чи в одній публікації історії боротьби – від Тараса Шевченка до лідера УПА Тараса Чупринки (Романа Шухевича), який став на чолі "Шевченкового слова і його безсмертного заповіту" (Гармаш, 1972, № 3, с. 3); як виконання "наказу-заповіту" під час березневої революції 1917 року або ж маніфестації під синьо-жовтими прапорами у Києві на завершення Кооперативного З'їзду тощо).

Спосіб викладу ключових віх із життєпису Т. Шевченка на шпальтах журналу має певні відмінності та корелює із віковою категорією реципієнтів. Матеріал для юнацтва вирізняється фактажем, аргументованістю, експресивністю та апелюванням до загальнолюдських рис і якостей митця. Зокрема, у вступній статті (автор М. З.) третього номера "Крилатих" за 1967 рік читаємо: "Хоч яке велике значення Шевченка в нашій культурі як поета і маляра – його роля в нашому житті безмірно більша, – він пророк нашої нації на шляху у майбутнє [...]. На допитах він не оправдувався, щоб зменшити свою кару [...]. Цей приклад не менш важний, як його твори, дав нам Шевченко своєю незламністю й послідовністю від хвилини арештування до кінця життя. Щойно ця його стійкість, підтвердження слів – вчинками зробили його нашим національним пророком" (М. З., 1967, № 3, с. 1–5). Зосередження уваги на послідовному дотриманні Шевченком власних переконань, а відтак – на його власному прикладі дозволяє зробити постать митця "ближчою" і зрозумілішою для сприйняття діаспорним юнацтвом, вартою залишатися натхненником, прикладом для наслідування у боротьбі за волю.

Підсилення ефекту стирання часових меж, уникнення його "обронзовіння" досягається завдяки концентрації уваги на загальнолюдських рисах митця. З-поміж прийомів, якими послуговувалися у "Крилатих", – уміщення на сторінках журналу згадок членів родини або ж сучасників митця, які мали змогу особисто з ним спілкуватися. До прикладу, в одному із номерів журналу уміщені спогади Михайла Єремїєва про

знайомство із господарем житла у Фастові, де свого часу зупинявся Шевченко. Працьовитість і відданість роботі ("перед ув'язненням багато писав і малював" (Єремійв, 1972, № 3, с. 5)) – такими рисами наділений митець у спогадах свого сучасника. На відкритості і розважливості Шевченка, його любові до усної народної творчості наголошує тітка Ганна Разич, у товаристві якого випадало бути мало не щодня: "...Шевченко був веселий і балакучий, одягався дуже чисто, любив жіноче товариство [...]. По вечері любив співати сумних пісень і сам співав дуже приємно. Він радий був одружитися, але був дуже нерішучий і так і поїхав" (Єремійв, 1972, № 3, с. 5).

Додатково до фіксації унікальних за своєю природою усних спогадів про Т. Шевченка журнал "Крилаті" подає відомості про публікації, присвячені невідомим фактам із життя й творчості письменника. Йдеться, зокрема, про видання "Свояки Тараса Шевченка", своєрідної хроніки дитинства письменника від народження і до часу досягнення ним п'ятнадцятиріччя (Б/А, Крилаті, 1972, 33, с. 8). Інформація про описи і перекази щодо зовнішності Тараса, тембр його голосу, усні перекази свояків і родини письменника, доповнені науковими відомостями, сприяють усуненню меж між ним та читачами з української діаспори: формування усвідомлення, яким Шевченко був у дитинстві, яким було його зростання. Усе це дозволяє унаочнити образ письменника, а отже, зробити його зрозумілішим і ближчим для широкого загалу.

Водночас концептуалізація образу Т. Шевченка для читачів молодшого віку (рубрики "Сторінки молодшого юнацтва", "Розваги", "Гартуйсь!" тощо) має певні особливості на тематичному та візуальному рівнях. Висвітлення інформації про Тараса Шевченка вирізняється різноплановістю і різножанровістю: від біографії митця із дотриманням хронологічного викладу; невеликих за обсягом і легких для сприйняття текстів, центральною постаттю яких є Тарас Шевченко у різні етапи свого життя в оповіданні "Тарас Шевченко" (Наркевич, 1973, № 3, с. 21–22) тощо; кросвордів, питання до яких пов'язані із життям і творчістю митця (Б/А, Крилаті, 1976, № 3, с. 23) – до сучасної поезії, присвяченої Т. Шевченкові (Полтава, 1977, № 3, с. 23; Завадович, 1977, № 3, с. 23).

Спільна риса, яка об'єднує матеріал про Тараса Шевченка на сторінках "Крилатих", – це витворення образу митця як такого, що вирізняється відкритістю, щирістю, насамперед у спілкуванні з дітьми: "Всміхнувся Тарас, поглянув на громадку, до себе кличе хлопчиків, дівчат, – він їм себе дозволив звати дядьком із ними грається мов рідний брат" (Завадович, 1977, № 3, с. 23), зокрема й під час екстремальних умов, під час перебування на засланні (Б/А, Крилаті, 1973, 33, с. 21–22). Наведені фрагменти, позбавлені потреби уповні претендувати на достовірність, корелюють із цілісним баченням постаті митця і його значення для народу серед національно свідомих представників діаспори, а отже, перенесені на сторінки "Крилатих" задля формування більш зримого образу митця серед молодшого покоління читачів журналу.

Змістовно близьким до вказаних вище на сторінках "Крилатих" є оповідання, ідея якого – формування образу митця, що вирізняється богообраністю у боротьбі за правду. У центрі уваги – один із днів маленького Тараса у дяківській школі. П'яний навчитель не спроможний виконувати свої функціональні обов'язки, але вдається до звинувачень одного із хлопчиків, Степанка, у його нездатності пильнувати молоко. Від різки дяка хлопчика рятує найменший у класі Тарас, який наважується не лише її зламати і кинути у піч, але й відверто звинуватити дяка у несправедливості. Наприкінці розповіді дізнаємося: наслідками такої непокори стали нібито не лише лагідність дяка, але й визнання рішучості і сміливості Тараса: "І пішла чутка по всім селі, а село мало потіху. Люди говорили: «Той Тарас то незвичайний хлопець. Мабуть, йому писано в Бога за Правду стояти»" (Б/А, Крилаті, 1976, с. 20–21). Маємо зауважити, що наведена цитата корелює із тогочасними міркуваннями науковців діаспори, зокрема Б. Білецького, щодо образу Шевченка як борця за утвердження Божої Правди і визволення України. Аналізуючи творчість Т. Шевченка, він підкреслював на призначенні поета бути "речником Божої Правди на землі [...], служити своєму народові, як Божий Післанець" (Білецький, 1949, с. 11), а повстання "супроти ворога народу й насильника – святе і Боже діло, найвища мета якого

відродження української держави" (Білецький, 1949, с. 12–13). Відтак подібна інтерпретація постаті Т. Шевченка на сторінках "Крилатих" корелює з патріотичною та релігійною ідеями сумівців щодо любові до Бога та слова.

Надалі такі інтерпретаційні моделі стануть передумовою для формування образу Т. Шевченка як борця проти поневолення та провідника на шляху до волі народу: "Як той український Мойсей, він своїм могутнім словом проводить свій нарід через піски й пустиню до обіцяної землі, хоч йому самому, як тому біблійному Мойсеєві, Бог не дозволив закінчити своєї життєвої мандрівки в своїй рідній, так гаряче любленій землі" (Гікава, 1964, с. 9). Наведена цитата є своєрідним підтвердженням інтерпретаційної стратегії постаті Т. Шевченка за кордоном, зокрема на сторінках "Крилатих" адже, як зауважує С. Павличко, у "нерадянському шевченкознавстві" наукові розвідки стосувалися теми релігійності поета та його антиімперських настроїв (Павличко, 1990, с. 17). Цілком очевидно, що їхні провідні ідеї у цілком прийнятній, художній, для сприйняття формі переносилися на шпальти періодичних видань для дітей діаспори. Цьому сприяло також встановлення міжмистецьких зв'язків як передумова закріплення цілісного образу Т. Шевченка. Йдеться, зокрема, про виконання пісні "Юнацька посвята" із використанням мелодії ("на голос") стрілецької пісні "Як з Бережан до Кадри": "Поклін тобі, Тарасе, великий наш Пророче, для тебе вірно б'ється Те серденько діточе [...]. Отут перед тобою малі вкраїнські діти святочно прирікають сповняти ті завіти". (Б/А, Крилаті, 1978, с. 19). Візуальні засоби – відбиток портрета чи автопортрета митця, ілюстрація для доповнення сюжету, шкіци облич Шевченка тощо – доповнюють загальне сприйняття образу митця і його творчості, а також слугують своєрідним увиразненням і доповненням до запропонованих текстів.

Вказані аспекти корелюють із принципами увиразнення образу Тараса Шевченка та рецепції його творчості на сторінках "Крилатих" як передумови збереження української свідомості дітей діаспори попри вікові відмінності реципієнтів. Прикметно, що за основу концептуальної стратегії формування і збереження

єдності дітей української діаспори було обрано заклики митця щодо єдності для збереження української приналежності і здобуття волі як мети боротьби. І це не випадково, оскільки, як підкреслює Д. Донцов, поетична спадщина Т. Шевченка засвідчує його любов до Бога, України і до свободи, виявляючи здатність утверджувати у свідомості українців категорії рідного краю, національної держави і Бога, ставати засобом подолання антинаціонального світогляду (Донцов, 2008).

Детальну "декларацію" орієнтирів знаходимо у березневому номері "Крилатих" за 1978 рік. У статті "Розкуйтеся – братайтесь" зауважено, що запорукою створення власної держави, а для представників української діаспори – спільність зусиль задля підтримки виконання такої роботи, є любов "між собою і до України" ("обнімітесь!"), згуртованість дій і долучення до їхньої реалізації – "об'єднання для спільної боротьби" («братайтесь!») та наука, пізнання самих себе «...не при допомозі ворогів-чужинців» [...], себто національне освідомлення («учіться, брати мої!») (Б/А, Крилаті, 1978, с. 3–4).

Утім наведені вище ідеї поодинокі чи всуціль представлені вже і в попередніх номерах різних років "Крилатих". Автори публікацій, подекуди не лише редактори видання, але й дружинники СУМу, брали на себе місію пояснення рядків із поетичної спадщини Шевченка і донесення до своїх читачів усвідомлення її значущості. До прикладу Л. Стельмах, дружинник СУМ Етобікок, у публікації "З політичних думок Т. Шевченка. І мертвим, і живим..." переконує у необхідності розумінні традиції, а отже, Шевченка, "застановляючись над ними, щоб він не змінився на порожню традицію" (Стельмах, 1977, № 3, с. 5). Автор виокремлює провідні ідеї у "посланні", що є позачасовими: потреба єднання, пізнання насамперед рідного, "свого", та вимога до "провідників народу" бути вірними своєму народові. Задля переконливості своїх міркувань автор використовує цитати із поеми Т. Шевченка та аргументи діяча національно-визвольного руху ХІХ століття в Італії Джузеппе Мацціні. Якщо перші репрезентують свою позачасовість ("вирізьблені у вічності"), то міркування італійського політика підкреслюють універсальність питання: "сотворення" батьківщини

як ідеалу передбачає не лише наявність спільної території, мови, народу й історії, але й спільних волі і змагань "людей до того самого ідеалу" (Стельмах, 1977, № 3, с. 5–6). Задля актуалізації слів Шевченка, підкреслення моральної потреби виконання "внутрішньої передумови" його "заповіту" і проведення паралелей із сучасністю Л. Стельмах наводить приклад, пов'язаний із функціонуванням системи освіти в Канаді: в аплікаціях до "державних робіт" студенти мають вказати кількість відвіданих курсів "з Канадських Наук". Відтак, підсумовуючи, автор підкреслює, що зміст українського національного питання не є старомодним, а навпаки – своєчасним, таким, що випереджає вимоги часу.

Наведені вище ідеї корелювали із програмою заходів, реалізованою сумівцями упродовж тривалого часу. Прикметно, що заклик до об'єднання української діаспори простежуємо не лише на прикладі прямого апелювання до творчості Т. Шевченка, здатної об'єднати українців на різних континентах, але й щодо заходів, спрямованих на підтримку національно спрямованої діяльності поза межами країни, фіксації організації й проведення заходів у різних частинах США, різних країнах, а подекуди й на різних континентах на пошанування пам'яті Т. Шевченка, а також спільності зусиль задля підтримання функціонування "Крилатих", про що обов'язково зазначалося на звороті першої сторінки обкладинки або ж на останній сторінці журналу.

Приклад згуртування ("обнімітесь!", "братайтесь!") української діаспори, об'єднання їхніх зусиль задля спільної боротьби, насамперед інформаційної, можемо вбачати і в пожертві на фонд "Крилатих". Подібні явища простежувалися й щодо діяльності інших видань, оскільки набували певної традиційності: попри незначний розмір грошових датків розголос про добродійні акції для функціонування улюбленого видання розходився навіть у маленьких містечках (Тимошик, 2022, с. 49–50). У кожному номері фіксувалися прізвища меценатів та суми, які вони вносили, а також інформація про святкові й урочисті для вихідців з України чи їхніх родин події (одруження, хрещення дітей тощо), під час яких зібрані кошти надсилали "на пресовий фонд".

Як і вказані вище ідеї, Шевченків заклик "учітеся, брати мої!" є одним із наскрізних у змістовому та візуальному наповненні "Крилатих". З-поміж дописів діаспори, біографічних відомостей і фрагментів творів видатних українських письменників, які засвідчували важливість мови, значущість пам'яті про історичне минуле і народні традиції України, чільне місце відведено власному прикладові Т. Шевченка. Йдеться, зокрема, про інформування дітей з діаспори про історію створення "Букваря", його значення для тодішньої системи освіти (Б/А, Крилаті, 1972, с. 12–13). За несприятливих умов для функціонування українських шкіл, панування у них "чужого, ворожого", свідомі українці взялися за створення недільних шкіл, а Т. Шевченко – за розроблення першої книги для школярів. Розлогий опис на сторінках "Крилатих" про наповнення "Букваря" (релігійні і світські теми, молитви й авторські до них пояснень, тексти козацьких дум про Олексія Поповича і Марусю Богуславку з коментарями щодо християнського і морального змісту, українських традицій і героїчності тощо), його плани щодо підготовки підручників для вивчення інших шкільних предметів засвідчував як унікальність і багатогранність постаті Шевченка, так і його небайдужість до долі народу, усвідомлення значущості рідної мови, єднання для спільної боротьби, а також прагнення дотримуватися проголошених у своїй поезії закликів, піклуватися про їх втілення. Усе це дозволяє "наблизити" постать митця до дітей української діаспори, зробити виголошені у своїй творчості ідеї більш зрозумілим і ближчим для сприйняття.

Не менш знаковими задля об'єднання сил навколо постаті Шевченка, а відтак такими, що викликали неабиякий резонанс серед діаспори, були встановлення і відкриття пам'ятників митцю, урочисте покладання до них квітів на пошанування пам'яті. У такому разі випадає вести мову про міжмистецькі зв'язки у контексті інтерпретації постаті письменника і його творчості на сторінках "Крилатих". Утім йдеться не лише про розміщення на сторінках різних номерів видання відбитків пам'ятників Шевченку в різних містах України (Харкові, Києві) і світу (Вашингтоні, Вінніпезі, Буенос-Айросі тощо) (Б/А,

Крилаті, 1973, с. 12), світлин його малярських творів (Автопортрет 1860 року, "Судня рада" (офорт із серії "Живописна Україна")) (Б/А, Крилаті, 1973, с. 13) чи фотопортретів (Б/А, Крилаті, 1970, с. 5), але й поезії, яка увіковічує ці події ("У Києві і Вашингтоні, у Вінніпезі – бронза, мідь: на щирі радість мільонам – Шевченка пам'ятник стоїть") (П., 1965, 33, с. 3), дописів безпосередніх учасників урочистих подій. Безперечно, ілюстрації встановлених на території України пам'ятників митцю, представлені на сторінках "Крилатих", були однією із можливостей більше дізнатися про землю своїх батьків, "побачити" окремі її визначні місця "своїми" очима. Водночас пряме залучення дітей української діаспори до діяльності заради спільної мети, а відтак – фіксація їхніх вражень, дій і досягнень на сторінках журналу надихали долучатися до подібних заходів й інших представників українства того ж віку.

До прикладу, інформацію про церемонію покладання вінків від Асоціації Діячів Української Культури, з написом "АДУК – Кобзареві", дня 13 березня 1977 р., доповнено поезією О. Марунич "Прометей", рецитованою Славою Сасків біля пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні. Авторка поезії проводить паралелі з античною міфологією, порівнюючи Шевченка з Прометеєм: "Не малюйте Шевченка плебеєм, у кріпацькій пошарпаній свиті – я в нім бачу лице Прометея, у одежі, із сонця відлитої" (Марунич, 1978, 33, с. 2). Водночас спостерігаємо модифікацію традиційного античного уявлення про титана, образ якого перенесений на національний ґрунт: на противагу йому місія Т. Шевченка полягала у потребі "сіяти правду" "для свободи й добра урожаю". Завершується поезія рядками, які підкреслюють канонічність і "повсякденність" образу Шевченка: "І тепер наш Тарас – в кожній хаті, з нами словом живим розмовляє. Є в Шевченка народження дата, дати смерті в Шевченка – немає!".

Про значущість встановлення пам'ятників на пошанування Шевченка як спосіб маркування освоєної території, засвідчення існування власної історії і культурної спадщини народу свідчать безпосередньо сумівці-дописувачі "Крилатих": "Ми пам'ятники ставили йому і будемо ставити, щоб йому віддавати честь і щоб

інші народи не думали, що ми не маємо історії та славних героїв. Ми хочемо показати іншим націям, що Україна не тільки була державою, а ще буде знову самостійною, бо народ про неї дбає і не забуває" (Притула, 1965, № 3, с. 3). Водночас усвідомлення важливості таких кроків серед тогочасної української діаспорної молоді було беззаперечним: пошанування його боротьба, а відтак – визнання позачасовості його ідей ("Він боровся пером за ту саму ціль, що ми ще і тепер боремось, – за свободу для українського народу" (Охрик, 1965, № 3, с. 3)). Наведена теза засвідчує той факт, що до популяризації постаті Т. Шевченка і його творчості долучалися, як зауважує Р. Зорівчак, "різні за світоглядом, знаннями і талантом письменники, вчені, художники, публіцисти, громадські діячі й, на жаль, досить рідко – професійні перекладачі" (Зорівчак, 2001, с. 9–10). Водночас усі свідомі емігранти і їхні родини у намагалися долучитися до розбудови українських структурі і заявити про свою позицію: святкування уродин, спорудження пам'ятників, декламування віршів поета тощо.

З-поміж інших, здатних зафіксувати міжмистецькі зв'язки на сторінках "Крилатих" щодо рецепції постаті Т. Шевченка, привертають увагу невеликі за обсягом дописи про "портрети" та "барельєфи" на пошанування пам'яті митця. Йдеться, зокрема, про передрук новини з українського часопису "Наше слово" (м. Варшава, Польща) про встановлення на проспекті Шевченка у Львові "портрета" митця, обличчя якого зроблене з кольорового моху, а рама – з квіток (Б/А, Крилаті, 1969, 33, с. 21). Подібною до цього є новина (з фото) про вирізьблений на сосні "барельєф" Т. Шевченка, який змайстрував незрячий харківський інженер С. Лісовий під час свого перебування на лікуванні у санаторії неподалік Харкова (Б/А, Крилаті, 1963, № 3, с. 14) тощо. Дописи й новини з України такого характеру дозволяли читачам "Крилатих" більше дізнатися про землю своїх батьків, відчути зв'язок з країною, у якій не випадало бути безпосередньо.

Окремої уваги потребує експериментаторський як на той час крок щодо органічного поєднання на сторінках "Крилатих" сучасної поезії та Шевченкових рядків, назва якої – пряма

цитата "Свою Україну любіть!": "Від краю до краю – від синіх Карпат до сизих степів, де хвилює трава, від низу Полісся до моря дзвенять Тарасові віщі слова: «Свою Україну любіть, любіть її во время люте, в останню тяжкую минуту за неї Господа моліть!»". У такий спосіб автор підкреслює здатність Шевченкової поезії згуртувати ("обнімітесь!", "братайтесь!") заради виконання "заповіту" митця щодо плекання любові до народу, його історичного минулого і слави віків, рідної землі усіх українців, навіть тих, які вимушено «покинули рідні хати», але "мов хліб на дорогу, взяли у світи цю книгу любови – «Кобзар»" (Завадович, 1976, 33, с. 6–7). Апелювання до збірки у цілому не є випадковим, адже для представників української діаспори, насамперед в інтерпретації В. Барки, "Кобзар" – книга правди.

Ще одним прикладом міжмистецької взаємодії, пов'язаної з постаттю Т. Шевченка у "Крилатих", є поєднання на одній шпальті видання дописів, пов'язаних із святкуванням річниці від дня народження митця, а також тих історичних фактів, що засвідчують позачасовість й універсальність порушених тем у його творчості. До прикладу у третьому номері журналу за 1964 рік на одній зі сторінок розміщено профіль митця, обрамлений словами "До славного ювілею". Нижче читачі бачать відбиток світлини могили письменника у чорно-білій кольоровій гамі; на передньому плані – колюча сітка, на відділі – пам'ятник Шевченку на Тарасовій горі. Нижче розміщено напис-цитату, яка утворює віру у здобуття волі ("розкуються незабаром заковані люде"). Однак особливої символічності вказана композиція набуває внаслідок цілісного сприйняття інформації, поданої на шпальті: спільно із розміщеною праворуч світлою відбиткою марки із зображенням української матері у вишиванці, яка схилилася над своєю дитиною, й обрамленням-надписом, англійською мовою "30th anniversary in memory of 7 000 000 victims of international famine arranged by cremlin 1933 in Ukraine". Світлину доповнює фрагмент із поезії "Якби ви знали, паничі": "Там неволя, Робота тяжкая, ніколи І помолитись не дають. Там матір добрую мою, ще молодую – у могилу нужда та праця положила" (П., 1964, № 3, с. 3). Усе це свідчить про позачасовість ідей творчості Т. Шевченка.

Дискусія і висновки

Таким чином, як засвідчує видання "Крилаті" упродовж перших п'ятнадцяти років свого існування, постать Т. Шевченка стала однією із ключових для юнацтва – дітей української діаспори у питанні формування української ідентичності, усвідомленні існування історії і традицій народу, оскільки патріотичне спрямування видання, його потреба популяризувати українську культурну спадщину передбачало відведення чільного місця постаті Т. Шевченка та його творчості. Ключовими концепціями їх репрезентації стали зосередження уваги на біографічних відомостях митця з урахуванням вікової аудиторії реципієнтів; акцентування уваги на універсальності творчості митця, ідеї єднання задля спільності боротьби; встановлення міжмистецьких зв'язків у контексті рецепції постаті Т. Шевченка та інтерпретації його творчості. Простежено, що матеріал для юнацтва щедрий на фактаж, історичні факти, зокрема, й ті, що пов'язані з життям самого митця, його чітке слідування проголошеним у своїй творчості ідеям і переконанням; натомість матеріал для читачів молодшого віку вирізняється підкресленням богообраності Т. Шевченка у боротьбі за волю, простішою для сприйняття інформацію, візуальним супроводом, дописами про біографічні відомості митця, поданими у художній формі, щедрій на домисли тощо. На сторінках "Крилатих" зацентровано увагу на універсальності, позачасовості творчості митця, ідеї якої кристалізовано у словах-закликах "обніміть!", "братайтесь!", "учіться, брати мої!", що всуціль чи окремо представлені на сторінках видання і є одними із основоположних для формування змістового й ілюстративного наповнення видання. Простежені міжмистецькі зв'язки щодо рецепції постаті митця та інтерпретації його творчості, зокрема змістовий матеріал та візуальний супровід (встановлення пам'ятників на пошану Т. Шевченкові, фіксація участі представників діаспори у заходах з нагоди їх відкриття, елементи філателістичної продукції тощо), як передумова маркування освоєної території, існування власних культурних надбань і тягlosti історичних традицій, засвідчення єднання задля досягнення спільної цілі.

Список використаних джерел

- Андрієнко-Данчук, П. (1968). Хто здобуде душі дітей – той здобуде майбутнє. *Крилаті*, 3, 3.
- Б/А. (1963). Автор барельєфа. *Крилаті*, 3, 14.
- Б/А. (1963). Анна-Ярославна – королева Франції. *Крилаті*, 3, 11.
- Б/А. (1963). Безсмертні Крути. *Крилаті*, 1, 6–7.
- Б/А. (1972). Буквар Шевченка. *Крилаті*, 33, 12–13.
- Б/А. (1976). В дяківській школі. *Крилаті*, 3, 20–21.
- Б/А. (1976). Ломиголова. *Крилаті*, 3, 23.
- Б/А. (1976). Нова платівка Оксани Сояк. *Крилаті*, 3, 10.
- Б/А. (1969). Портрет з квітів. *Крилаті*, 3, 21.
- Б/А. (1978). Розкуйтеся – братайтесь. *Крилаті*, 3, 3–4.
- Б/А. (1972). Свояки Тараса Шевченка. *Крилаті*, 3, 8.
- Б/А. (1977). Спростувуймо неправду. *Крилаті*, № 3, 15.
- Б/А. (1974). Сумівець-писанкар. *Крилаті*, 3, 12–13.
- Б/А. (1972). Творець витонченої поезії. *Крилаті*, 3, 7.
- Б/А. (1973). "Учіться, брати мої! Думайте, читайте!". З мистецької спадщини Тараса Шевченка. *Крилаті*, 3, 12–13.
- Б/А. (1978). Юнацька посвята. *Крилаті*, 3, 19.
- Барка, В. (1961). *Правда Кобзаря*. "ПРОЛОГ".
- Білецький, Л. (1949). *Віруючий Шевченко*. Вінніпег.
- Біловус, Л. (2014). Рецепція творчої постаті Тараса Шевченка в періодиці української діаспори США. *Вісник Книжкової палати*, 3, 25–27.
- Братусь, І. (2003). Шевченко в оцінці української діаспори. *Шевченкознавчі студії*, 5, 126–131.
- Гармаш, М. (1972). Свою Україну Любїть. *Крилаті*, 3, 3.
- Гікава, І. (1964). Чорне море у Шевченка. *Крилаті*, 3, 9.
- Грабович, Г. (2010). Шевченко у критиці Євгена Маланюка. *Критика*, 3–4, 29–34.
- Дзюба, І. (2008). *Тарас Шевченко. Життя і творчість*. Вид. дім "Києво-Могилянська академія".
- Донцов, Д. (2008). *Незримі скрижалі Кобзаря (Містика лицарства запорозького)*. Українська видавнича спілка ім. Ю. Липи.
- Єремій, М. (1972). Слідами Тараса. *Крилаті*, 3, 5.
- Завадович, Р. (1976). "Свою Україну любіть!" *Крилаті*, 3, 6–7.
- Завадович, Р. (1977). Тарас – приятель дітей. *Крилаті*, 3, 23.
- Зорівчак, Р. (2001). Сприйняття творчості Шевченка в літературних та наукових колах США. *Слово і час*, 9, 8–20.
- Зорівчак, Р. (2015). Творчість і особистість Тараса Шевченка як символи вільної України в Сполучених Штатах Америки: Частина II. *Всесвіт*, 3/4, 221–230.
- Іванишин, П. (2008). *Національний спосіб розуміння в поезії Т. Шевченка, Є. Маланюка, Л. Костенко*. Академвидав.
- Лаковський Ж. (1963). Вітаю "Крилатих!". *Крилаті*, 3 (зворот обкладинки).
- Лупак, М. І. (2019). *Шевченкознавство української діаспори (1945–1991): христологічний аспект* [Автореф. дис. канд. філол. наук, Львівський

національний університет імені Івана Франка]. https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/11/aref_lupak.pdf (дата звернення: 08.03.2024 р.)

Лушій, С. (2013). До історії еміграційної шевченіани: Л. Лиман та Ю. Стефаник. *Шевченкознавчі студії*, 16, 325–332.

Маруніч, О. (1978). Прометей. *Крилаті*, 33, 2.

М.З. (1967). Шевченко діє. *Крилаті*, 3, 1–5.

М.І. (1976). Спільна просфора філядельфійського Осередку ім. УПА. *Крилаті*, 3, 9.

М.М. (1970). Портрети Шевченка. *Крилаті*, 3, 5–6.

Наркевич, Н. (1973). Тарас Шевченко. *Крилаті*, 3, 21–22.

Олесь, О. (1963). Живи, Україно! *Крилаті*, 3, 13.

Охрик, І. (1965). Наш Кобзар. *Крилаті*, 3, 3.

П. (1964). Могила Т.Шевченка під час війни. *Крилаті*, 3, 3.

П. (1965). У Києві і Вашингтоні... *Крилаті*, 33, с. 3

Павличко, С. (1990). Моделі шевченкознавства в радянській і не радянській науці. *Сучасність*, 3, 15–26.

Підопригора, С. (2023). Український визвольний рух ХХ століття в коміксах українських митців-емігрантів. *Мови та літератури світу*, 76–92.

Полтава, Л. (1977). Біла портрета Кобзаря. *Крилаті*, 3, 23.

Притула, Г. (1965). Наш Кобзар. *Крилаті*, 3, 3.

Сліпушко, О. (2013). Ідея свободи у творчості Тараса Шевченка. *Література. Фольклор. Проблеми поетики*, 38, 242–249.

Стельмах, Л. (1977). З політичних думок Т. Шевченка. І мертвим, і живим... *Крилаті*, 3, 5.

Тимошик, М. (2022). Український дитячий журнал на еміграції як специфічний тип видання (на матеріалах лондонського місячника "Юні друзі". *Вісник Львівського університету*, 51, 46–61.

Ярошинський, О. (2014). Тарас Шевченко і національна самосвідомість закордонних українців. *Психологія і суспільство*, 5–6 березня, 78–79.

References

Andrienko-Danchuk, P. (1968). Whoever gets the souls of children will get it in the future. *The Winged Ones*, 3, 3 [in Ukrainian].

Bilovus, L. (2014). Reception of the creative article of Taras Shevchenko during the period of the Ukrainian diaspora in the USA. *Bulletin of the Book Chamber*, 3, 25–27 [in Ukrainian].

Barca, V. (1961). *Kobzar's truth*. "PROLOGUE" [in Ukrainian].

Biletsky, L. (1949). *Believing Shevchenko*. Winnipeg [in Ukrainian].

Bratus, I. (2003). Shevchenko in the assessment of the Ukrainian diaspora. *Shevchenkoznavchi studii*, 5, 126–131 [in Ukrainian].

Dzyuba, I. (2008). Taras Shevchenko. Life and creativity. Publishing house "Kyiv-Mohyla Academy" [in Ukrainian].

Dontsov, D. (2008). *The invisible tablets of the Kobzar (The mysticism of the Zaporozian character)*. Ukrainian Vidavnica Spilka im. Yu. Lipi [in Ukrainian].

Garmash, M. (1972). Love your Ukraine. *The Winged Ones*, 3, 3 [in Ukrainian].

- Gikawa, I. (1964). Black Sea near Shevchenko. *Krylati*, 3, 9 [in Ukrainian].
- Grabovic, G. (2010). Shevchenko with critic Yevgen Malanyuk. *Criticism*, 3–4, 29–34 [in Ukrainian].
- Ivanyshyn, P. (2008). *National way of understanding in the poetry of T. Shevchenko, E. Malanyuk, L. Kostenko*. Akademvidav. [in Ukrainian].
- Lakovsky Zh. (1963). I'm singing "Krylaty!" *The Winged Ones*, 3, (turn of the facing) [in Ukrainian].
- Lupak, M. I. (2019). *Shevchenko knowledge of the Ukrainian diaspora (1945–1991): Christological aspect* [Author. dis. Ph.D. Philol. Sciences, Lviv National University named after Ivan Franko]. https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/11/aref_lupak.pdf (date of publication: 03/08/2024) [in Ukrainian]
- Lushchy, S. (2013). Before the history of emigration Shevchenko: L. Liman and Y. Stefanik. *Shevchenkoznavchi studii*, 16, 325–332 [in Ukrainian].
- Marunich O. (1978). Prometheus. *The Winged Ones*, 3, 2 [in Ukrainian].
- M.I. (1976). The sleeping prosphora of the Phillyadelphian Oseredka im. UPA. *The Winged Ones*, 3, 9 [in Ukrainian].
- MM. (1970). Portraits of Shevchenko. *The Winged Ones*, 3, 5–6 [in Ukrainian].
- M.Z. (1967). Shevchenko does. *The Winged Ones*, 3, 1–5 [in Ukrainian].
- N/A. (1963). Author of the bas-relief. *The Winged Ones*. no. 3, p. 14 [in Ukrainian].
- N/A. (1963). Anna-Yaroslavna – Queen of France. *The Winged Ones*, no. 3, p. 11. [in Ukrainian].
- N/A. (1963). Immortal Cool. *The Winged Ones*, 1, 6–7 [in Ukrainian].
- N/A. (1972). Shevchenko's primer. *The Winged Ones*, 33, 12–13 [in Ukrainian].
- N/A. (1976). At the Dyakivsky school. *The Winged Ones*, 3, 20–21 [in Ukrainian].
- N/A. (1976). Lomigolovka. *The Winged Ones*, 3, 23 [in Ukrainian].
- N/A. (1976). New dress by Oksana Sovyak. *The Winged Ones*, 3, 10 [in Ukrainian].
- N/A. (1969). Portrait from kvitiv. *The Winged Ones*, 3, 21 [in Ukrainian].
- N/A. (1978). Rejoice – fraternize. *The Winged Ones*, 3, 3–4 [in Ukrainian].
- N/A/ (1972). Brothers-in-law of Taras Shevchenko. *The Winged Ones*, 3, 8 [in Ukrainian].
- N/A. (1977). Quite simply a lie. *The Winged Ones*, 3, 15 [in Ukrainian].
- N/A. (1974). Sumivets-pysankar. *The Winged Ones*, 3, 12–13 [in Ukrainian].
- N/A. (1972). Creator of sophisticated poetry. *The Winged Ones*, 3, 7 [in Ukrainian].
- N/A. (1973). "Study, my brothers! Think, read! From the Mystetsky Spadshchina of the Shevchenko Highway. *The Winged Ones*, 3, 12–13 [in Ukrainian].
- N/A. (1978). Yunatska is dedicated. *The Winged Ones*, 3, 19 [in Ukrainian].
- Narkewicz, N. (1973). Taras Shevchenko. *The Winged Ones*, 3, 21–22 [in Ukrainian].
- Oles O. (1963). Live, Ukraine! *The Winged Ones*, 3, 13 [in Ukrainian].
- Ohrik I. (1965). Our Kobzar. *The Winged Ones*, 3, 3 [in Ukrainian].
- P. (1964). The grave of T. Shevchenko during the hour of war. *The Winged Ones*, 3, 3 [in Ukrainian].
- P. (1965). In Kiev and Washington... *The Winged Ones*, 3, 3 [in Ukrainian].
- Pavlichko, S. (1990). Models of Shevchenko knowledge in Radyansky and non-Radyansky science. *Suchasnist*, 3, 15–26 [in Ukrainian].

Pidoprigora, S. (2023). Ukrainian free movement of the 20th century in the comics of Ukrainian emigrants. *Movies and literature of the world*, 76–92 [in Ukrainian].

Poltava L. (1977). Painting a portrait of Kobzar. *The Winged Ones*, 3, 23 [in Ukrainian].

Pritula G. (1965). Our Kobzar. *The Winged Ones*, 3, 3 [in Ukrainian].

Slipushko, O. (2013). The idea of freedom in the creativity of Taras Shevchenko. *Literature. Folklore. Problems of Poetics*, 38, 242–249 [in Ukrainian].

Stelmach, L. (1977). From the political thoughts of T. Shevchenko. We are dead and we are alive... *The Winged Ones*, 3, 5 [in Ukrainian].

Timoshik, M. (2022). Ukrainian children's magazine on emigration as a specific type of publication (based on the materials of the London monthly "Young Friends". *Bulletin of Lviv University*, (51), 46–61 [in Ukrainian].

Yaroshinsky, O. (2014). Taras Shevchenko and the national self-confidence of foreign Ukrainians. *Psychology and marriage*, 5–6 bereznya, 78–79 [in Ukrainian].

Yeremiev, M. (1972). Traces of Taras. *The Winged Ones*, 3, 5 [in Ukrainian].

Zavadowicz, R. (1976). "Love your Ukraine!" *The Winged Ones*, 3, 6–7 [in Ukrainian].

Zavadowicz, R. (1977). Taras is a friend of children. *The Winged Ones*, 3, 23 [in Ukrainian].

Zorivchak, R. (2015). Creativity and specialness of Taras Shevchenko as symbols of a free Ukraine in the United States of America: Part II. *Vsesvit*, 3/4, 221–230 [in Ukrainian].

Zorivchak, R. (2001). Inspire Shevchenko's creativity in literary and science stakes in the USA. *Word and hour*, 9, 8–20 [in Ukrainian].

Отримано редакцією збірника / Received: 17.04.24

Прорецензовано / Revised: 11.09.24

Схвалено до друку / Accepted: 15.10.24

Taisa LITVYNCHUK, PhD (Philol.)

ORCID ID: 0000-0003-0131-6368

e-mail: taisa.litynychuk@knu.ua

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

VIEW OF THE UKRAINIAN DIASPORA: TARAS SHEVCHENKO ON THE PAGES OF "KRYLATI" PUBLICATION

Background. *With the achievement of independence, there is a growing interest in the humanities in the life of Ukrainians forced to leave abroad, their activities, connections with the historical heritage, the culture of the people, their traditions and literature. One of the key figures who united the diaspora with Ukraine, who inspired unity, was Taras Shevchenko, who is given one of the leading places on the pages of the "Krylatye" publication.*

Methods. *The study of the peculiarity of the reception and interpretation of the figure of the artist on the pages of the patriotically directed "The Winged Ones*

"involved the use of general scientific (induction, deduction, synthesis, analysis) and special methods (philological, cultural-historical, descriptive and structural-semantic).

Results. *The study of the content and visual content of "The Winged Ones" from 1963 to 1969 (inclusive) made it possible to trace the consistent appeal of readers and members of the publication's editorial staff to the figure of T. Shevchenko and his work. At the same time, attention was focused on the poet's biographical information and their artistic interpretation, which often bordered on conjecture; expression of the timelessness and universality of the poet's poetic intentions; ideas of the continuity of the people's struggle for freedom.*

Conclusions. *Correspondence between the content, illustrative material of the publication and the age characteristics of the readers of "The Winged Ones" was established. The trend towards the formation of the image of T. Shevchenko as a more visible, understandable for perception, as a fighter against enslavement, a guide on the way to the freedom of the state is traced. Thanks to the appeal to the artist's poetic creativity ("hug!", "brothers!", "learn, my brothers!") on the pages of "The Winged Ones" magazine, it was possible to draw attention to the timeliness of the content of the Ukrainian national question, the need for unity and common efforts of the Council of the Future of Ukraine. Inter-artistic connections related to the strategies of reception and interpretation of the figure of T. Shevchenko, his work (messages about the installation of monuments, commenting on their photographs, illustrations for news, separate philatelic production, etc.) testified to the patriotic mood of representatives of the Ukrainian diaspora and their families, the desire to mark the conquered territory, to testify to the existence of one's own history and culture. In addition, the content of "The Winged Ones" connected with the figure of the poet (communications from readers of the publication about participation in events dedicated to T. Shevchenko) recorded their indifference to the Ukrainian issue, the desire to attract other representatives of Ukrainians of their age to joint activities.*

Keywords: *Taras Shevchenko, Ukrainian diaspora, "The Winged Ones" magazine, youth.*

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The author declares no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.